

Lausunto Lahden pohjavesialueiden suojelusuunnitelman luonnoksesta, diaarinumero 3297/2024

Ympäristövaliokunta 07.08.2024 § 67
227/11.05.03/2024

Valmistelu ja lisätiedot Ympäristönsuojelusihteri Kirsi Liukkonen-Hämäläinen, puh. 040-5216733

Lahden pohjavesialueiden suojelusuunnitelman luonnos vuosille 2024-2033 on valmistunut ja asetettu yleisesti nähtäville ajalle 11.7.-18.8.2024. Suojelusuunnitelma nähtävillä Lahden kaupungin [verkkosivuilla](#).

Orimattilan ympäristönsuojeluviranomaiselta pyydetään lausuntoa 5.7.2024 päiväystä luonnoksesta 18.8.2024 mennessä. Lausunto tulee toimittaa Lahden kirjaamoon diaarinumerolla 3297/2024.

Suojelusuunnitelmaan on koottu laajasti ajantasaista pohjavesitietoa, jonka perusteella on tarkasteltu riskejä ja esitetty toimenpiteitä niiden hallitsemiseksi. Toimenpiteiden edistymistä tullaan seuraamaan seudullisessa pohjavesityöryhmässä kahdesti vuodessa.

Pohjavedensuojelun tavoitteena on turvata vedenhankinnalle tärkeät ja vedenhankintaan soveltuvat pohjavesivarannot ja niiden antoisuuden säilyminen sekä estää pohjaveden laadun heikkeneminen.

Pohjavesialueiden suojelusuunnitelman merkityksestä, sisältövaatimuksista ja laatimismenettelystä säädetään vuonna 2015 voimaan tulleessa laissa (1263/2014) vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) muuttamiseksi. Lakiin lisätyn uuden luvun (2a) tavoitteena on tehostaa pohjaveden suojelua. Lainsäädäntö parantaa toiminnanharjoittajien, maanomistajien ja kansalaisten oikeusturvaa lisäämällä osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia suojelusuunnitelman laatimisprosessissa. Suojelusuunnitelmilta edellytetään yhtenäistä laatimistapaa ja sisältöä. Suojelusuunnitelmia koskevasta ohjeistuksesta vastaa valtion ympäristöhallinto.

Suojelusuunnitelmamenettely on keskeinen työväline Suomen vesiensuojelussa. Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmaa käytetään kuntatasolla ohjeena mm. maankäytön suunnittelussa, viranomaisvalvonnassa ja lupakäsittelyssä.

Ympäristönsuojelusihterin ehdotus:

Ympäristövaliokunta on tutustunut Lahden pohjavesialueiden suojelusuunnitelman luonnokseen ja päättää antaa siitä seuraavanlaisen lausunnon Lahden kaupungille:

Ympäristövaliokunta toteaa, että suojelusuunnitelmaluonnoksessa on huomioitu uusimmat lämmitysjärjestelmät sekä energiansiirto ja varastointi. Lisäksi suojelusuunnitelmaluonnoksessa on erikseen pohdittu ilmastonmuutoksen pohjavesivaikutuksia.

Vahinkoihin varautuminen ja kyberturvallisuus

Ympäristövaliokunta toteaa, että aikaisemmin käytännön vahinkotilanteissa ylikunnallinen viranomaistyö ja tiedottaminen Lahden ja Orimattilan välillä ei ole ollut sujuvaa. Uudessa suojelusuunnitelmaluonnoksessa vahinkojen varautumisosiossa tuodaan voimakkaasti esille, että varautumisessa on ensiarvoisen tärkeässä asemassa viranomaisyhteistyö sekä viranomaisten selkeä ja kaikkien asianosaisten tiedossa oleva työnjako. Lisäksi korostetaan, että etukäteen tulee sopia myös tiedottamiseen ja tiedonvälitykseen liittyvistä järjestelyistä vahinkotilanteessa. Kohdissa 25.1, 25.2 ja 25.3 voisi myös erikseen mainita, että viranomaisyhteistyössä ja tiedottamisessa on huomioitava myös naapurikunnat, joiden alueelle mahdolliset haittavaikutukset tulevat ulottumaan. Kaikki tarvittavat tiedot esimerkiksi kemikaalivahingoista on jatkossa oltava nopeasti käytettävissä myös naapurikunnan viranomaisilla ja heidät on pidettävä ajantasalla yhtä lailla kuin omankin kunnan viranomaiset.

Orimattilan ympäristövaliokunta kannattaa säännöllisiä, ylikunnallisia harjoituksia yhteisten toimintatapojen ja valmiuksien ylläpitämiseksi. Samalla voidaan testata maakuntatasolla vahinkoihin varautumista ja kyberturvallisuutta.

Yksi yhteinen pohjavesialue

Orimattilalla ja Lahdella on ainoastaan yksi yhteinen pohjavesialue, Nastonharju-Uusikylä 0453252 B, 1E-luokka, missä pohjavesirajaus ulottuu Orimattilan puolelle ja pohjavesialueelle on merkitty yksi lähde Orimattilan puolelle.

Suojelusuunnitelmaluonnoksen mukaan Nastonharju-Uusikylä B on luokiteltu 1E-luokkaan. E-luokituksen perusteena on pohjavesialueen itäosan luonnontilainen lähteikköalue, jossa pohjavettä purkautuu useana lähdenorona rinteeseen. Alue on lisäksi uhanalaisen, pohjavesivaikutteisen sammallajin kasvupaikka. Pohjavesialueen rajaus ja luokitus on tarkistettu edellisen kerran vuonna 2018. Pohjavesialueelle sijoittuu Lahti Aqua Oy:n Uudenkylän ja Alimmaisien vedenottamot.

Nastonharju-Uusikylä B –pohjavesialueella ihmistoiminnan vaikutus näkyy pohjavesialueella ja pohjavesialue onkin luokiteltu riskipohjavesialueeksi kohonneiden kloridi- ja polttonesteiden lisäainepitoisuuksien vuoksi. Alueelle sijoutunut tai sijoittuva asutus, liikenne ja tienpito lisäävät pohjaveden laatua heikentävien aineiden määrää. Kemiallisesti ja määrällisesti pohjavesialue on luokiteltu hyvään tilaan. Suunnitelman mukaan maatalousalueet kattavat noin 18 % pohjavesialueen pinta-alasta ja asuinalueet noin 11 % pinta-alasta. Orimattilan Kuivannon puolella pohjavesialueella korostuu

maa- ja metsätalous ja siihen liittyvien rakennusten viemärointi. Peltojen ja metsien lannoituksessa ja rakennusten jätevesien puhdistamisessa ja puhdistettujen vesien johtamisessa pohjavesialueen ulkopuolelle on huomioitu pohjavesivaatimukset. Kuivannon pintavesiselvityksessä tuli myös aikoinaan selvästi esille valtatie 12 suolauksen hulevesivaikutukset alueelle.

Orimattilan vesihuollon turvaaminen

Orimattilan Pennalan alueen vesihuollon turvaaminen nojautuu Lahden pohjavesialueisiin.

Lahden pohjavesien merkitys Porvoonjoelle ja Palojoelle

Porvoonjoen ja Palojoen vesien laadun kannalta Lahden pohjavesien liiallinen hyödyntäminen voi vaarantaa omalta osaltaan Orimattilan jokien vesien laadun ja määrän.

Pohjavesivarojen säilyminen kansallisissa käsissä

Lopuksi Orimattilan ympäristövaliokunta katsoo, että kansallisella lainsäädännöllä olisi turvattava pohjavesivarojen säilyminen kansallisissa käsissä, jotta pohjavesien suojelusuunnitelmien riskienhallinta voidaan toteuttaa hallitusti.

Esittelijä Johtava rakennustarkastaja Timo Tarkkala

Päätösehdotus

Orimattilan ympäristövaliokunta on tutustunut Lahden pohjavesialueiden suojelusuunnitelman luonnokseen, diaarinumero 3297/2024 ja päättää antaa siitä ympäristönsuojelusihteerin valmistelun mukaisen lausunnon.

Päätös Ympäristövaliokunta päätti yksimielisesti antaa Lahden kaupungille päätösehdotuksen mukaisen lausunnon.

Täytäntöönpano: pöytäkirjanote Lahden kaupungille.